

Fylkesrådmannen i ....fylkeskommune anbefaler .....fylkeskommunes fylkesting å gjøre følgende vedtak:

Fylkestinget i .....fylkeskommune viser til vedtak i fylkesordfører-/rådslederkollegiet 5.12.2014 og vedtak i KS hovedstyre den 12.12.2014 samt til fylkeskommunenes egen rapport «Nye folkevalgte regioner - mål, prinsipper og oppgaver» (datert 8.des. 2014), og anbefaler at følgende prinsipper bør legges til grunn for et fremtidig regionalt folkevalgt nivå:

1. I Norge er det behov for et robust regionalt nivå underlagt direkte folkevalgt styring som kan ta et regionalt lederskap i samarbeid med kommuner, næringsliv og statlig forvaltning.
2. Det regionale nivået må få et klart definert ansvar for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen. Det regionale folkevalgte nivå styrker demokratiet og innebærer maktspredning.
3. Det regionale nivået må styrkes gjennom samordning av sektorinteresser fremfor statlig sektoriell detaljstyring. Oppgaver med regional/lokalt handlingsrom løses best av folkevalgte regioner i samhandling med kommunene innenfor rammen av nasjonal politikk..
4. Generalistprinsippet skal fremdeles gjelde for regionalt folkevalgt nivå.
5. Folkevalgte regioner bør få overført oppgaver fra staten innenfor følgende områder:
  - a. Statens vegvesens regionapparat/fylkesavdelinger
  - b. Kulturrådet og tildelinger til regionale formål fra Kulturdepartementet
  - c. Kjøp av regionale jernbanetjenester
  - d. Deler av Forskningsrådets programmer
  - e. Konesjonsoppgaver og veiledningsoppgaver fra NVE og annen naturressursforvaltning av regional karakter
  - f. De deler av BUF-etat som ikke kan legges til kommunene
  - g. Miljø/klima
  - h. Landbruk
  - i. Prosjektskjønnsmidler

Mange av disse oppgavene er av en slik karakter at de forutsetter en annen regional organisering enn dagens. Dette må ses i sammenheng med fremtidige endringer i kommunestruktur.

6. Staten bør som hovedregel organisere sin virksomhet slik at den korresponderer med den folkevalgte regionstruktur som blir etablert.
7. Fylkesmannsembetets oppgaver bør konsentreres om kontroll og tilsyn.
8. Alle avklaringer som gjelder det folkevalgte regionale nivå må skje parallelt med tilsvarende avklaringer knyttet til kommunestrukturen, jamfør Stortingets forutsetning av juni 2014. Med dette som utgangspunkt ber XX... fylkesting om at Regjeringen i den stortingsmeldingen som fremmes våren 2015 gir sin vurdering av de prinsipper som ligger i dette vedtaket.

9. Prosessen med å vurdere eventuelle endringer av det regionale folkevalgte nivået bør starte i det enkelte fylke i 2015 med siktemål om vedtak i fylkestingene høsten 2016.
10. Fylkesordfører-/rådslederkollegiet forutsetter at både fylkeskommunene og KS blir trukket aktivt med i det videre arbeidet med vurdering av oppgaver som skal ligge til det regionale folkevalgte nivå.

Bakgrunnsstoff til den fylkeskommunale saksbehandlingen:

Regjeringen vil legge frem en melding til Stortinget om oppgavefordeling og region- og kommunestruktur innen utgangen av mars 2015:

«I løpet av våren legges det frem en melding for Stortinget om nye oppgaver til kommunene som del av kommunereformen. Her vil regjeringen også orientere om oppfølgingen av Stortingets vedtak om det regionale folkevalgte nivået.

Stortingsmeldingen vil drøfte ulike retninger for hvordan det regionale folkevalgte nivået kan utvikles. Koblingen til kommunereformen skal også omtales.

Kommunereformen vil ha kommet noe lengre enn arbeidet med det regionale nivået våren 2015. Stortingets behandling av meldingen våren 2015 vil legge viktige premisser for det videre arbeidet med utvikling av regionnivået. Det gjelder både med hensyn til oppgaver, regional inndeling og forholdet til kommunene.»

Meldingen vil i perioden fram til Stortingsbehandling i juni/juli være gjenstand for en gjennomgående behandling i Kommunal – og forvaltningskomiteen.

Fylkeskommunenes eget arbeid:

Fylkeskommunene har med utgangspunkt i signalene regjeringen ga i regjeringsplattformen og senere flertallsvedtak under Stortingsbehandlingene av kommuneproposisjonene den 18.6.2014 utarbeidet to viktige rapporter:

Rapport: Oppgavefordeling ved en kommune- og regionreform.

Rapporten ble presentert og vedtatt under fylkesordfører-/rådslederkollegiets møte på Oscarsborg 8. og 9. september 2014.

Rapport: Nye folkevalgte regioner – mål, prinsipper og oppgaver.

Rapporten ble overlevert og vedtatt under fylkesordfører-/rådslederkollegiets møte den 5.12.2014.

Med disse rapportene som utgangspunkt er det fattet vedtak i ordfører-/rådslederkollegiet den 5.12.2014. Hovedstyret i KS fattet et likelydende vedtak på sitt møte den 12.12.2014 (begge ligger vedlagt denne saken).

Om behovet for et regionalt demokratisk nivå:

I Norge er det behov for et robust regionalt nivå underlagt direkte folkevalgt styring, som kan ta et regionalt lederskap i samarbeid med kommuner, næringsliv og statlig forvaltning. Fylkeskommunens oppgaver skal bygge på dagens fylkeskommunale rolle og ledelsen av det regionale partnerskapet. I et regionalt lederskap utvides dette til også å omfatte statlige oppgaver fra regional stat.

Et folkevalgt regionalt lederskap vil sikre en koordinering av og samordning av en stadig mer oppsplittet og sektorisert offentlig forvaltning ovenfor kommuner og innbyggere. Dette gir en politisk merverdi i forhold til prioriteringseffektivitet, effektiv virkemiddelbruk, og bidra til en mer effektiv problemløsning der statlige enheter, kommuner, og innbyggere er involvert.

Et folkevalgt regionalt lederskap vil gjennom samordning bidra til å finne løsninger på viktige og sammensatte lokale og grenseoverskridende samfunnsutfordringer (klimautfordringer, helhetlig transport og arealutvikling, samspill by/land, frafall, studietilbøyelighet etc.) For å sikre byene som motor i den regionale samfunnsutviklingen kreves et robust og sterkt folkevalgt nivå som har myndighet til å kalle staten og lokale aktører inn til dialog og forpliktende samhandling. For å sikre et felles utviklingsperspektiv må produksjon og myndighetsoppgaver på statlig, regionalt og lokalt nivå sees i sammenheng .

Om det regionale nivåets myndighetsområde

Regionene skal ha klart definert ansvar og myndighet for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen. Avklarte og tydelige roller skaper ryddighet og forutsigbarhet for dialog og samspill.

Geografisk er Norge et stort land, med betydelige variasjoner i utfordringer og muligheter. Et folkevalgt regionalt lederskap skal i samspill med andre aktører, og i tråd med nasjonale føringer og rammer, utforme og gjennomføre en helhetlig innsats tilpasset den enkelte regions forutsetninger.

Regionenes mulighet for å ta et regionalt lederskap avhenger av at myndighet, oppgaver og ansvar overføres fra staten til regionene, og at regionenes størrelse og inndeling sees i sammenheng med regionenes rolle og fremtidig kommuneinndeling.

Oppsummert kan det gis 5 gode grunner for et regionalt folkevalgt nivå:

Regionalt folkestyre for maktbalanse mellom forvaltningsnivåene

Den politiske maktfunksjonen tar utgangspunkt i at staten trenger en motmakt for å hindre statlig detaljstyring. Gjennom det regionale demokratiet får staten nødvendige korrektiver og lokaldemokratiet får bedre rammevilkår.

Regionalt folkestyre som samordningsorgan

Funksjonen er knyttet til koordinering av og samordning av en stadig mer oppsplittet og sektorisert offentlig forvaltning ovenfor kommuner og innbyggere. Dette gir en politisk merverdi i forhold til prioriteringseffektivitet, effektiv virkemiddelbruk, og bidrar til en mer effektiv problemløsning der statlige enheter, kommuner, og innbyggere er involvert. Samordningsfunksjonen er særlig knyttet til rollen som regional planmyndighet.

Regionalt folkestyre som utviklingsaktør

Funksjonen er knyttet samfunnsutvikling og næringsutvikling og det ta initiativ til vekst, utvikling og innovasjon i regionen. Regionale politikere er «frittatt» fra forvaltningsklemme mellom staten som oppdragsgiver og befolkningen som rettighetshavere og mottakere av kommunale tjenester. Dette gir rom for å være utviklingsaktør og ta initiativ og finne løsninger som ingen andre klarer.

Regionalt folkestyre som tjenesteprodusent.

Funksjonen som tjenesteprodusent bygger på nærhetsprinsippet om at oppgaver skal løses på lavest mulig effektive nivå. Typiske oppgaver som krever et relativt stort innbyggertall er videregående opplæring og kollektivtransport og prioritering av samferdselsinvesteringer.

Regionalt folkestyre som forvaltningsaktør

Funksjonen er knyttet til forvaltning, tilskudds og veiledning ovenfor kommunene og bygger prinsippet om at staten ikke bør forvalte ordninger som skal bidra til regional tilpasning. Typiske oppgaver er tilskudd til kultur og idrettsanlegg.

Vedlegg:

Vedtak i fylkesordfører-/rådslederkollegiet 5.12.2014

Fylkesordfører-/rådslederkollegiet viser til rapporten «Nye folkevalgte regioner - mål, prinsipper og oppgaver», og anbefaler at følgende prinsipper bør legges til grunn for et fremtidig regionalt folkevalgt nivå:

1. I Norge er det behov for et robust regionalt nivå underlagt direkte folkevalgt styring som kan ta et regionalt lederskap i samarbeid med kommuner, næringsliv og statlig forvaltning.
2. Det regionale nivået må få et klart definert ansvar for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen. Det regionale folkevalgte nivå styrker demokratiet og innebærer maktspredning.
3. Det regionale nivået må styrkes gjennom samordning av sektorinteresser fremfor statlig sektoriell detaljstyring. Oppgaver med regional/lokalt handlingsrom løses best av folkevalgte regioner i samhandling med kommunene innenfor rammen av nasjonal politikk..
4. Generalistprinsippet skal fremdeles gjelde for regionalt folkevalgt nivå.
5. Folkevalgte regioner bør få overført oppgaver fra staten innenfor følgende områder:
  - a. Statens vegvesens regionapparat/fylkesavdelinger
  - b. Kulturrådet og tildelinger til regionale formål fra Kulturdepartementet
  - c. Kjøp av regionale jernbanetjenester
  - d. Deler av Forskningsrådets programmer

- e. Konesjonsoppgaver og veiledningsoppgaver fra NVE og annen naturressursforvaltning av regional karakter
- f. De deler av BUF-etat som ikke kan legges til kommunene
- g. Miljø/klima
- h. Landbruk
- i. Prosjektskjønnsmidler

Mange av disse oppgavene er av en slik karakter at de forutsetter en annen regional organisering enn dagens. Dette må ses i sammenheng med fremtidige endringer i kommunestruktur.

6. Staten bør som hovedregel organisere sin virksomhet slik at den korresponderer med den folkevalgte regionstruktur som blir etablert.
7. Fylkesmannsembetets oppgaver bør konsentreres om kontroll og tilsyn.
8. Alle avklaringer som gjelder det folkevalgte regionale nivå må skje parallelt med tilsvarende avklaringer knyttet til kommunestrukturen, jamfør Stortingets forutsetning av juni 2014. Med dette som utgangspunkt ber XX... fylkesting om at Regjeringen i den stortingsmeldingen som fremmes våren 2015 gir sin vurdering av de prinsipper som ligger i dette vedtaket.
9. Prosessen med å vurdere eventuelle endringer av det regionale folkevalgte nivået bør starte i det enkelte fylke i 2015 med siktemål om vedtak i fylkestingene høsten 2016.
10. Fylkesordfører-/rådslederkollegiet forutsetter at både fylkeskommunene og KS blir trukket aktivt med i det videre arbeidet med vurdering av oppgaver som skal ligge til det regionale folkevalgte nivå.

Vedtak i KS Hovedstyre 12.12.2014

Hovedstyret legger følgende prinsipper til grunn for et fremtidig regionalt folkevalgt nivå:

1. I Norge er det behov for et sterkt regionalt nivå underlagt direkte folkevalgt styring som kan ta et regionalt lederskap i samarbeid med kommuner, næringsliv og statlig forvaltning. Regionene skal ha klart definert ansvar og myndighet for de oppgaver/sektorer som er viktige for den regionale utviklingen, og for samordningen av disse oppgavene med kommunenes og statens virksomhet i regionen. Det regionale folkevalgte nivå styrker demokratiet og innebærer maktspredning.
2. Folkestyret må styrkes gjennom samordning av sektorinteresser på regionalt nivå fremfor statlig sektoriell detaljstyring. Oppgaver med regional/lokalt handlingsrom løses best av folkevalgte regioner i samhandling med kommunene innenfor rammen av nasjonal politikk.
3. KS legger til grunn at generalistprinsippet fremdeles skal gjelde for regionalt folkevalgt nivå.
4. Folkevalgte regioner bør få overført oppgaver innenfor følgende områder:
  - Statens vegvesens regionapparat/fylkesavdelinger
  - Kulturrådet og tildelinger til regionale formål fra Kulturdepartementet
  - Kjøp av regionale jernbanetjenester

- Deler av Forskningsrådets programmer
- Konesjonsoppgaver og veiledningsoppgaver fra NVE og annen naturressursforvaltning av regional karakter
- De deler av BUF-etat som ikke kan legges til kommunene
- Miljø/klima
- Landbruk
- Prosjektskjønnsmidler

Mange av oppgavene er av en slik karakter at de forutsetter en landsdelsmodell.

5. Staten bør som hovedregel organisere sin virksomhet slik at den i hovedsak korresponderer med den regionstruktur som blir valgt.
6. Fylkesmannsembetets oppgaver bør konsentreres om kontroll og tilsyn.
7. Alle avklaringer som gjelder det folkevalgte regionale nivå må skje parallelt med tilsvarende avklaringer knyttet til kommunestrukturen, jamfør Stortingets forutsetning av juni 2014. Med dette som utgangspunkt ber KS om at Regjeringen i den stortingsmeldingen som fremmes våren 2015 gir sin vurdering av de prinsipper som ligger i dette vedtaket.
8. KS forutsetter at både fylkeskommunene og KS blir trukket aktivt med i det videre arbeidet med vurdering av oppgaver som skal ligge til det regionale folkevalgte nivå.